

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК ТА КІБЕРНЕТИКИ
Кафедра теоретичної кібернетики**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ З ОСНОВАМИ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ /
METHODOLOGY AND ORGANIZATION OF
SCIENTIFIC RESEARCH WITH INTELLECTUAL
PROPERTY**

для студентів / for students

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

**12 – Інформаційні технології / Information Technologies
122 – Комп'ютерні науки / Computer Science
магістр / Master
Штучний інтелект / Artificial Intelligence
обов'язкова / mandatory**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2019/2020
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS та оцінювання	3 англійська, українська/ Ukrainian, English
Форма заключного контролю	залік / credit

Викладачі: к.ю.н., доц. Носік Ю.В., к. філос. н., доцент Чайка Я.М.

Пролонговано: на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2019

Розробники: д.ф.-м.н., проф. Крак Юрій Васильович,
к.ю.н., доц. Носік Юрій Володимирович,
к.філ.н., доц. Чайка Яна Миколаївна

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теоретичної кібернетики

_____ (Крак Ю.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету комп'ютерних наук та кібернетики

Протокол від «30» серпня 2019 року №1

Голова науково-методичної комісії _____ (Омельчук Л.Л.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«30» серпня 2019 року

1. Мета дисципліни. Метою дисципліни є ознайомити студентів з основами інтелектуальної власності як в юридичному, так і в економічному контексті, розвинути розуміння суті прав інтелектуальної власності та її системи, ознайомити студентів з деякими основними правовими моделями захисту та захисту. реалізація прав інтелектуальної власності. Курс також охоплює правовий захист комп'ютерних програм, баз даних, дизайну настільних комп'ютерів, веб-сайтів та доменних імен. Надайте студентам базові знання про методології, методи та організацію наукових процесів як частину підготовки до їх професійної наукової кар'єри./

Discipline aim. The aim of the discipline is to dispose the students to the foundations of intellectual property in both legal and economic contexts, to develop understanding of the substance of the IP rights and its' system, to introduce the students to some principal legal models of protection and realization of the IP rights. The course also covers the legal protection of computer programs, databases, desktop designs, websites and domain names. Provide the students with basic knowledge about methodologies, methods and organization of scientific processes as a part of training for their professional scientific career.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни. Для успішного вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» студенти повинні відповідати наступним вимогам:

1. Знати: характеристики основних методів міркування (індуктивний, дедуктивний умовивід) та методологічних моделей (гіпотетико-дедуктивний, емпіричний та індуктивний); основні критерії оцінки наукових знань та вимоги до дослідницької діяльності; основні критерії оцінки наукових знань та вимоги до дослідницької діяльності; роль права в суспільстві, система права, основні джерела права в Україні, такі як Конституція України та Цивільний кодекс, основи економічної теорії.

2. Вміти: розуміти необхідність навички методології у подальшій професійній науковій кар'єрі; шукати та розуміти юридичну інформацію, застосовувати основи економічних знань до процесу передачі прав інтелектуальної власності.

/

Preliminary requirements to master the course:

1. To know: the characteristics of basic reasoning methods (inductive, deductive inference) and methodology models (hypothetico-deductive, empiric and inductive); the main evaluation criteria of scientific knowledge and requirements for the research activity; main evaluation criteria of scientific knowledge and requirements for the research activity; the role of law in the society, the system of law, the main sources of law in Ukraine, such as the Constitution of Ukraine and the Civil code, the basics of the economic theory.

2. To be able to: understand the need of methodology skill in further professional scientific career; search for and comprehend the legal information, apply the basics of economic knowledge to the process of transferring the IP rights.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Дисципліна "Методологія дослідження та інтелектуальна власність" належить до переліку обов'язкових дисциплін. Викладається протягом першого семестру для студентів магістерських програм комп'ютерних наук та кібернетики, академічна програма „Штучний інтелект”. Він забезпечує професійний розвиток студентів-магістрів, спрямованих на формування концептуального розуміння інтелектуальної власності, прав інтелектуальної власності, методів її реалізації, забезпечення та захисту, а також розуміння економічних вигод від забезпечення прав інтелектуальної власності. /

Synopsis of the course:

The discipline "Methodology of Research and Intellectual Property" belongs to the list of mandatory disciplines. Taught during first semester for Master's students of Computer Science and Cybernetics, academic program "Artificial Intelligence". It provides professional development to master students, aimed at formation of conceptual understanding of intellectual property, IP rights, methods of its realization, enforcement and protection, along with comprehension of the economic benefits of enforcement of one's IP rights.

4. Завдання (навчальні цілі). Основними завданнями дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» є набуття знань, умінь та навичок (компетентностей) на рівні новітніх досягнень в області методології науки та інтелектуальної власності відповідно до освітньої кваліфікації магістр з комп'ютерних наук. Зокрема, розвивати:

- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність розробляти й управляти проектами.
- Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- Здатність до ідентифікації та аналізу проблем, вироблення варіантів рішень, оцінки ризиків прийняття управлінських рішень, опанування теоретичних і прикладних аспектів систем прийняття рішень.
- Розуміння економічних преференцій інноваційного розвитку ІТ підприємств (новітні підходи організації, застосування програмних, апаратних, мережних, математичних, технологічних, ергономічних та інших засобів) з метою вирішення актуальних задач підвищення конкурентоспроможності галузі; здатність розв'язувати складні задачі і проблеми проектування корпоративного інформаційного середовища, що передбачає здійснення інновацій.

Learning objectives:

Acquisition of knowledge, skills and abilities (competencies) at the level of the latest advances in computational linguistics, according to the qualification of an information technology specialist. In particular it aims to develop:

- Ability to communicate in the state language both verbally and in writing.
- Ability to communicate in a foreign language.
- Ability to search, process and analyze information from various sources.
- Ability to design and manage projects.
- Determination and persistence on the tasks and duties taken.
- Ability to act socially and consciously.
- Ability to identify and analyze problems, develop decision options, risk management decision making, mastering the theoretical and applied aspects of decision-making systems.
- Ability to analyze contemporary world trends of computer science development and to imagine the prospects of the development of information technologies, to model processes of development and transformation of information and communication technologies in practical professional work.

5. Результати навчання за дисципліною / Results of learning:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація;	Форми (та/або методи і технології)	Методи оцінювання та	Відсоток у підсумкові
--	---------------------------------------	-------------------------	--------------------------

4. автономність та відповідальність) Results of learning / Learning result (1. To know; 2. ability; 3 - communication; 4. autonomy and responsibility)		викладання і навчання/ Forms (and/or methods and technologies) of teaching	пороговий критерій оцінювання (за необхідності)/ Methods of evaluation and evaluation threshold (if necessary)	й оцінці з дисципліни / Percentage in final mark
Код	Результат навчання/ Learning results			
PH1.1 / LO1.1	<i>Знати:</i> поняття ІВ та система права ІВ/ <i>To know:</i> the notion of IP and the system of IP law	<i>лекція, семінар, самостійна навчальна робота студента / lecture, seminar, student's independent work</i>	<i>Експрес-опитування, тести, звіти, дослідження, вирішення</i>	12.5%
PH1.2 / LO 1.2	<i>Знати:</i> шляхи придбання, реалізації та захисту прав інтелектуальної власності / <i>To know:</i> the ways of acquisition, realization and protection of IP rights	<i>лекція, семінар, самостійна навчальна робота студента / lecture, seminar, student's independent work</i>	<i>проблем, тест / Express interrogation, tests, reports, research,</i>	12.5%
PH2.1 / LO 2.1.	<i>Вміти:</i> застосовувати знання правового захисту прав інтелектуальної власності в практичних ситуаціях / <i>Ability:</i> to apply the knowledge of legal protection of IP rights in practical situations	<i>лекція, семінар, самостійна навчальна робота студента / lecture, seminar, student's independent work</i>	<i>problem solving, test</i>	12.5%
PH2.2 / LO 2.2.	<i>Вміти:</i> проводити дослідження та визначити правовий режим об'єктів прав інтелектуальної власності / <i>Ability:</i> make research and identify the legal regime of the objects of IP rights	<i>лекція, семінар, самостійна навчальна робота студента / lecture, seminar, student's independent work</i>		12.5%
PH3.1 / LO 3.1.	Формулювати та висловлювати у професійному плані власні думки, аргументувати їх належним чином та візьміть участь у предметному обговоренні правового режиму прав ІВ. / <i>Formulate and express in the professional terms own views, argument them properly, and participate in substantive discussion of the legal regime of the IP rights</i>	<i>лекція, семінар, самостійна навчальна робота студента / lecture, seminar, student's independent work</i>		12.5%

<i>PH2.2 / LO 3.2.</i>	Можливість міжособистісного спілкування та колективної роботи під час реалізації та захисту прав інтелектуальної власності / Ability to interpersonal communication and teamwork when realizing and protecting the IP rights	<i>лекція, семінар, самостійна навчальна робота студента / lecture, seminar, student's independent work</i>	12.5%
<i>PH4.1 / LO 4.1.</i>	Здатність працювати автономно та соціально відповідально в умовах еволюції ІКТ/ Ability to work autonomously and socially responsibly in the conditions of ICT evolution	<i>лекція, семінар, самостійна навчальна робота студента / lecture, seminar, student's independent work</i>	12.5%
<i>PH4.2 / LO 4.2.</i>	Можливість висувати ініціативу та генерувати нові ідеї щодо правового захисту прав інтелектуальної власності в цифровому середовищі та адаптації правових систем до розвитку ШІ / Ability to come up with an initiative and generate new ideas regarding legal protection of IP rights in digital environment and adaptation of legal systems to the development of AI	<i>лекція, семінар, самостійна навчальна робота студента / lecture, seminar, student's independent work</i>	12.5%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання / Correlation of the learning results with the program results

Результати навчання дисципліни	PH1.1	PH1.2	PH2.1	PH3.1	PH3.2	PH4.1	PH4.2
	Програмні результати навчання						
ПРН1. Ідентифікувати проблемні ситуації, виконувати їх дослідження на основі системного підходу, здійснювати обґрунтований вибір методів та моделей для формування ефективних управлінських рішень, застосовувати моделі і методи прийняття рішень у прогнозуванні розвитку підприємства та в предметній області комп'ютерних наук / PLO1. To identify problem situations, perform their research on the basis of a systematic approach, make informed choice of methods and models for the formation of effective management decisions, apply models and methods of decision making in forecasting the				+	+	+	+

development of the enterprise and in the domain of computer science							
ПРН8. Аналізувати особливості використання сучасних квантових технологій для забезпечення вирішення проблем, зокрема конфіденційного зв'язку, квантової криптографії, здійснювати дослідження теоретичних та експериментальних аспектів квантової інформатики / PLO8 To analyze the peculiarities of using modern quantum technologies in order to solve problems, in particular confidential communication, quantum cryptography, to carry out research on theoretical and experimental aspects of quantum informatics			+				
ПРН13. Використовувати знання з комп'ютерних наук та інформаційних технологій й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях. / PLO13 To use computer science and information technology and critical thinking skills, analysis and synthesis for professional purposes.	+	+					
ПРН14. Застосовувати інноваційні підходи в галузі комп'ютерних наук та інформаційних технологій. / PLO14. To apply innovative approaches in computer science and information technology.				+	+		
ПРН16. Знати та вміти застосовувати логічні формалізми. / PLO16. To know and be able to apply logical formalisms.	+	+					

7. Схема формування оцінки / Grade formation

7.1 Форми оцінювання студентів / The forms of evaluation

Семестрове оцінювання / the evaluation in the progress of the semester:

1. Звіт: РН1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 3.1, РН3.2, РН 4.1, РН 4.2 - 20 балів / 12 балів;
 2. Експрес-опитування: РН1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 3.1, РН3.2, РН 4.1, РН 4.2 - 10 балів / 6 балів ;
 3. Вирішення проблем: РН1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 3.1, РН3.2, РН 4.1, РН 4.2 - 10 балів / 6 балів;
 4. Самостійна робота: РН1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 3.1, РН3.2, РН 4.1, РН 4.2 - 10 балів / 6 балів;
 5. Контрольна робота за частиною 1: РН1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 3.1, РН3.2, РН 4.1, РН 4.2 – 20 балів / 12 балів;
 6. Контрольна робота за частиною 2: РН1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 3.1, РН3.2, РН 4.1, РН 4.2 – 20 балів / 12 балів;
 7. Дослідницька робота та презентація: РН1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 3.1, РН3.2, РН 4.1, РН 4.2 - 10 балів / 6 балів.
- /
1. Report: LO1.1, LO1.2, LO2.1, LO3.1, LO3.2, LO4.1, LO4.2 – 20 points / 12 points;
 2. Express interrogation: LO1.1, LO1.2, LO2.1, LO3.1, LO3.2, LO4.1, LO4.2 – 10 points / 6 points;;
 3. Problem solving: LO1.1, LO1.2, LO2.1, LO3.1, LO3.2, LO4.1, LO4.2 – 10 points / 6 points;
 4. Independent work: LO1.1, LO1.2, LO2.1, LO3.1, LO3.2, LO4.1, LO4.2 – 10 points / 6 points;
 5. Test (for part1): LO1.1, LO1.2, LO2.1, LO3.1, LO3.2, LO4.1, LO4.2– 20 points / 12 points;

6. Test (for part2): LO1.1, LO1.2, LO2.1, LO3.1, LO3.2, LO4.1, LO4.2– 20 points / 12 points;
7. Research paper and presentation: LO1.1, LO1.2, LO2.1, LO3.1, LO3.2, LO4.1, LO4.2 – 10 points / 6 points;

Дослідницька робота та презентація:

Письмове завдання з темою «Методологія та методи дослідження бакалавра»,
Довжиною 2-3 сторінки. Аналіз методів написання випускних кваліфікаційних робіт бакалавра, аналіз досліджень

Структура призначення:

- опис процесу: вибір теми, проблеми, ідеї та етапів дослідження;
- теоретико-методична база роботи;
- предмет, об'єкт, цілі та завдання роботи;
- використовувані методи та методи, ефективність та обґрунтування його використання;
- самооцінка бакалаврської роботи: що і чому ви змінили б, якщо б робили це зараз.

Запитання для підготовки до контрольної роботи (за частиною 1):

1. Основні підходи до розуміння науки.
2. Принципи та критерії наукових знань.
3. Типи наукового раціоналізму.
4. Поняття наукової революції.
5. Фундаментальні та прикладні наукові дослідження.
6. Основні етапи наукових досліджень.
7. Методологія, методи та організація наукових досліджень: порівняльний аналіз.
8. Емпіричні наукові методи.
9. Теоретичні методи дослідження.
10. Загальнонаукові методи.
11. Гіпотетико-дедуктивна модель наукового дослідження.
12. Методологічні процедури перевірки та фальсифікацій.
13. Роль дедукції та індукції в методологічному розвитку науки.
14. Роль експерименту в методологічному розвитку науки.
15. Метод системного аналізу в сучасній науці.
16. Спільні наукові методологічні принципи.
17. Методологія позитивізму.
18. Методологічна база міждисциплінарних досліджень.
19. Специфіка наукової діяльності.
20. Організація наукової діяльності в Україні.

Запитання для підготовки до контрольної роботи (за частиною 2):

1. Поняття інтелектуальної власності
2. Система права інтелектуальної власності
3. Джерела права інтелектуальної власності
4. Об'єкти права інтелектуальної власності
5. Власники прав інтелектуальної власності
6. Суть прав інтелектуальної власності та види прав
7. Форми захисту прав інтелектуальної власності
8. Поняття авторського права
9. Джерела авторських прав
10. Принципи Бернської конвенції
11. Співавторство
12. Твори, захищені авторським правом
13. Похідна робота
14. Об'єкти, виключені із захисту авторських прав
15. Моральні права автора

16. Матеріальні права на твір
17. Строк захисту авторських прав
18. Договори про авторське право
19. Порушення авторських прав

/

Research paper and presentation:

Written assignment with a topic “Methodology and methods of bachelor’s research”, 2-3 pages long. Analysis of bachelor’s thesis writing methods, plus analysis of research methods expected.

Assignment structure:

- process description: picking the theme, problem, idea and research stages;
- theoretical and methodological base of work;
- subject, object, goals and tasks of work;
- methods and methodics used, effectiveness and justification of its use;
- self-esteem of bachelor’s work: what and why you would change, if you’d be doing it now.

Test questions (for part 1)

1. Main approaches to science understanding.
2. Principles and criteria’s of scientific knowledge.
3. Types of scientific rationalism.
4. The concept of scientific revolution.
5. Fundamental and applied scientific research.
6. Main stages of scientific research.
7. Methodology, methods and organization of scientific research: comparison analysis.
8. Empirical scientific methods.
9. Theoretical research methods.
10. Common scientific methods.
11. Hypothetico-deductive model of scientific research.
12. Methodological procedures of verification and falsifications.
13. Role of deduction and induction in methodological development of science.
14. Role of experiment in methodological development of science.
15. System analysis method in modern science.
16. Common scientific methodological principles.
17. Methodology of positivism.
18. Methodological base of interdisciplinary researches.
19. Specifics of scientific activity.
20. Organization of scientific activity in Ukraine.

Test questions (for part 2)

1. The notion of intellectual property
2. The system of IP law
3. The sources of IP law
4. The objects of IP law
5. The owners of IP rights
6. The substance of the IP rights and the types of the rights
7. The forms of the IP rights protection
8. The notion of copyright

9. The sources of copyright
10. The principles of the Berne Convention
11. Coauthorship
12. The works protected by copyright
13. Derivative work
14. The objects excluded from copyright protection
15. Moral rights of the author
16. Material rights to the work
17. Term of copyright protection
18. The contracts in copyright
19. Infringements of copyright
20. Protection of the computer programs
21. Protection of the databases

7.2 Організація оцінювання.

Терміни проведення форм оцінювання:

1. *Звіт: протягом семестру;*
2. *Експрес-опитування: протягом семестру;*
3. *Вирішення проблем: протягом семестру;*
4. *Самостійна робота: протягом семестру;*
5. *Контрольна робота за частиною 1: до 7 тижня семестру;*
6. *Контрольна робота за частиною 2: до 14 тижня семестру;*
7. *Дослідницька робота та презентація: протягом семестру.*

/

1. *Report: during the semester;*
2. *Express interrogation: during the semester;*
3. *Problem solving: during the semester;*
4. *Independent work: during the semester;*
5. *Test (for part1): up to the end of 7 weeks of the semester;*
6. *Test (for part2): up to the end of 14 weeks of the semester;*
7. *Research paper and presentation: during the semester.*

Студент має право на однократне перескладання кожної контрольної роботи із можливістю отримання максимально 90% початково визначених за цю контрольну роботу балів. Термін перескладання визначається викладачем.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі контрольних робіт здійснюються у відповідності до „Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу” від 1 жовтня 2010 року.

Студент має право здавати лабораторні роботи після закінчення визначеного для них терміну, але з втратою двох балів за кожен тиждень, який пройшов з моменту закінчення терміну її здачі. /

The student can have second attempt to pass each test with (max. mark is 90% of initial course points for the test). The time of testing is set by lecturer.

Should the student be absent for valid reason re-testing and remedial training are performed according to “Regulations on evaluation of student’s knowledge under credit-module learning process” by 1 October 2010.

The student can submit lab works after deadline but with penalty to course earned points for each week after deadline.

7.3 Шкала відповідності оцінок / Mark correspondence scale

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарський занять.

№ лекції	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Частина 1: “Теоретичні основи методології та організації наукових досліджень”/ Part 1: “Theoretical basics of methodology and organization of scientific research”				
1	Тема 1. Наука та наукові дослідження в сучасному світі./ Topic 1. Science and scientific researches in a modern world.	2	2	10
2	Тема 2. Методологія, прийоми та методи наукових досліджень./ Topic 2. Methodology, techniques and methods of scientific research.	2	2	10
3	Тема 3. Основні методологічні концепції у XX-XXI ст./ Topic 3. Main methodologic concepts in XX-XXI centuries.	4	1	10
Контрольна робота 1 / Test 1			1	
Частина 2. Основи інтелектуальної власності / Part 2. The basics of intellectual property				
1	Тема 4. Вступ до інтелектуальної власності / Тема 4. Introduction to intellectual property	2	2	10
2	Тема 5. Авторське право/ Тема 5. Copyright	2	2	10
3	Тема 6. Промислова власність/ Тема 6. Industrial property	2	1	12

Контрольна робота 2 / Test 2		1	
Консультація			
ВСЬОГО	14	12	62

Загальний обсяг – **90** год., в тому числі:

Лекції – **14** год.

Семінарські заняття – **12** год.

Консультації – **2** год.

Самостійна робота – **62** год.

9. Рекомендовані джерела / The recommended resources:

Основні / Main:

До частини 1 / For part 1:

1. Ackoff, Russell L., The Design of Social Research, Chicago: University of Chicago Press, 1961.
2. Ackoff, Russell L., Scientific Method, New York: John Wiley & Sons, 1962.
3. Ghosh, B.N., Scientific Methods and Social Research, New Delhi: Sterling Publishers Pvt. Ltd., 1982.
4. Lastrucci, Carles L., The Scientific Approach: Basic Principles of the Scientific Method, Cambridge, Mass.: Schenkman Publishing Co., Inc., 1967.
5. Hyman, Herbert H., et al., Interviewing in Social Research, Chicago: University of Chicago Press, 1975.
6. Lee-Trewick, G. and Linkogle, S. (eds.) Danger in the Field: Risk and Ethics in Social Research, London: Routledge, 2000.
7. Homan, R. The Ethics of Social Research, London: Longman, 1991.
8. Purpose and features of teaching philosophical disciplines at tertiary educational institutions while training specialists of various knowledge areas Lavrynenko, S.O., Krymets, L.V., Leshchenko, A.M., Chaika, Y.M., Holovina, O.V. International Journal of Higher Education, 2020, 9(7), p. 321-331
9. Evaluation of the application of training in higher education institutions as a technology of active learning Kanosa, N., Chaika, I., Lytvynova, I., Uspenska, V.M. , Kostiuk, D. Systematic Reviews in Pharmacy, 2020, 11(10), p. 199-202.

До частини 2 / For part 1:

1. Copyright Law. 9-th Edition. By Craig Joyce and others.
2. Орлюк О.П. , Кодинець А. О. та інші. Основи інтелектуальної власності. Навчальний посібник. 2016. Інтерсервіс. 382 с.
3. Підпригора О.А., Підпригора О.О. Право інтелектуальної власності України. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 336 с.
4. Бенгли Л., Шерман Б. Право интеллектуальной собственности: Авторское право / Пер. с англ. В.Л. Вольфсона. – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2004. – 535 с.

Додаткові / Additional:

Закони / Regulations:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV. ВВР, 2003, № 40-44, ст. 356 (зі змінами).
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. № 3792-XII. ВВР, 1994, № 13, ст. 64. (зі змінами).